

Nyhetsbrev från Svenska slavistförbundet

NYTT NUMMER AV NYHETSBRUVET!

Vårens nummer av Svenska slavistförbundets nyhetsbrev innehåller som vanligt diverse nyheter från svensk slavistik: nya publikationer (obs att flera av de nya avhandlingarna nu finns i fulltext på nätet), konferensrapporter, nya kurser och utbildningar m.m.

En av de viktigaste frågorna just nu på samtliga institutioner är Bolognaprocessen, vilken diskuterades livligt på den ämneskonferens som arrangerades vid Stockholms universitet i februari.

En annan aktuell fråga är det svenska deltagandet vid slavistkongressen i Ohrid sommaren 2008. Här gäller det att vara ute i god tid, och den som önskar delta med föredrag på kongressen ombes därför anmäla sig till undertecknad senast den 1 juni 2006 (ett brev om detta har gått ut till samtliga medlemmar, information finns också på vår webbplats).

I detta nummer bl.a.

- kommande konferenser
- konferensrapporter
- boktips
- nya kurser

Per Ambrosiani

Det har varit stora problem i kommunikationen mellan Taylor & Francis och medlemmarna i förbundet. T&F har tidigare, det är ovedersägligt, inte skött sina åligganden på ett tillfredsställande sätt. Mycket blev fel. Från T&F:s sida har man varit benägen att skylla detta på att avgiften har kunnat betalas på två olika sätt. Inför 2006 propsade man därför på att få hela ansvaret. Jag kan bara hoppas att denna ordning skall fungera. De senaste rapporterna från våra medlemmar inger tyvärr dock fortsatta farhågor. De svenska slavisterna har hittills visat ett beundransvärt tålamod – måtte det bestå!

Magnus Ljunggren, kassör

KOMMANDE KONFERENSER

2006: Det svensk-polska projektet *Polonica på Riksarkivet i Stockholm. Skoklostersamlingen* avslutas med en konferens den 8. maj 2006 vid Slaviska institutionen, Stockholms universitet. Organisatörer för konferensen är prof. Ewa Teodorowicz-Hellman, Stockholms universitet och prof. Alina Nowicka-Jeżowa, Warszawas universitet. Närmare upplysningar återfinns på <http://slav.su.se/slavinstforum>. (kalendariet).

2007: Det sjuttonde nordiska slavistmötet kommer att äga rum den 6–11 augusti 2007 på Schæffergården, som ligger naturskönt norr om Köpenhamn. Priset för inkvartering med helpension i fem dagar beräknas bli c:a 5500–6000 danska kronor.

2008: Den fjortonde internationella slavistkongressen kommer att äga rum sommaren 2008 i Ohrid, Makedonien. Mer information i kommande nyhetsbrev samt på Svenska slavistförbundets webbplats. Se också internationella slavistkommitténs webbplats <http://msk.edu.mk>!

2010: ICCEES (International Council for Central and East European Studies) sjunde världskongress kommer att äga rum i Stockholm den 26–31 juli 2010. Arrangör är Sällskapet för studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien (<http://www.sallskapet.org/>). För löpande information om kongressförberedelserna se <http://www.iccees2010.se/>.

KONFERENS- OCH SYMPOSIERAPPORTER

Ämneskonferens i slaviska språk

Fredagen den 10 februari hölls på Slaviska institutionen i Stockholm en ämneskonferens, vars huvudsakliga tema var Bolognaprocessen. Konferensen samlade sammanlagt tjugo deltagare från universiteten i Göteborg, Lund, Stockholm, Uppsala och Umeå samt Södertörns högskola. Den mest brännande frågan var uppbyggnaden av den nya tvååriga mastersutbildningen.

Mötet började med en inventering av hur långt processen har hunnit vid de olika universiteten och vilka problem som möter. Tidsplanen är ganska likartad vid alla universiteten. Det innebär för innevarande termin att alla existerande kurser ska nivåbestämmas. Många av de problem som uppstår i planeringen av mastersprogram delas av alla universiteten. Framför allt bygger vi en utbildning för ett mycket litet antal studenter, varför frågan om samarbete mellan institutionerna kom att ta stor plats på konferensen. Kan vi skapa en nationell master och hur ska det i så fall gå till? Deltagarna gjorde en inventering av vad varje universitet är bra på och därför skulle kunna bidra med.

Göteborg: diakroni, typologi, kontrastiv lingvistik, korpuslingvistik, översättning, erfarenhet av nätundervisning

Lund: synkroni, områdesstudier (Polen och Vitryssland), kultursemiotik

Uppsala: områdesstudier (t.ex. Balkan)

Umeå: områdesstudier ("Det nordliga rummet" – ryska, finska, samiska, svenska, norska)

Stockholm: rysk, ukrainsk, polsk och tjeckisk litteratur- och kulturhistoria

I några fall var det svårt att säga ytterligare något konkret på förestående pensionsavgångar. Sammanfattningen blev att läget är ganska svagt rent språkligt sett.

Mötet enades om att varje universitet ska lämna förslag på 1–2 kurser till ett gemensamt mastersprogram.

Efter lunchen diskuterades frågan om tillträde till mastersnivån. Kandidatexamen är ett givet krav, men var ska vi ha kandidatuppsatsen? För närvarande ligger den på olika nivåer vid olika lärosäten – antingen på 60-poängskursen eller 80-poängskursen. Uppsala, som har uppsatsen på 60-poängskursen, vill gärna ha den kvar där. Stockholm och Lund som har uppsatsen på 80-poängsnivån är också obenägna att ändra. Mötet diskuterade möjligheten att gå över till Göteborgsmodellen med fempoängsmoduler som kan kombineras på olika sätt.

En annan fråga, som bara berör ryskan, är vilka konsekvenserna blir om Nybörjarkursen/Baskursen ska räknas in i en fil.kand.-examen tillsammans med andra kurser i språket.

Mötesdeltagarna kunde slutligen konstatera att det finns åtskilliga frågor utöver Bolognaprocessen som borde diskuteras på ämneskonferenser och att det finns ett behov av att ordna en ny inom en inte alltför avlägsen framtid.

Elisabeth Löfstrand

Andrej Belyj-symposium i Moskva

I början av november 2005 hölls ett stort Andrej Belyj-symposium i Moskva, arrangerat av det livaktiga Belyjmuséet vid Arbat. Det var nog ett historiskt ögonblick. Det innebar, kan man säga, det definitiva erkännandet av Belyj som levande klassiker, som en av den ryska litteraturens riktigt stora. I ett drygt femtiotal föredrag under sex dagar belystes på olika sätt Belyjs många roller och inkarnationer: prosaisten, poeten, filosofen, ockultisten, konstnären, prosodikern, litteraturvetaren, memoarförfattaren. Symposiedeltagarna var närmare 80 och kom från tolv länder. Några av dem

var veteraner, som Georges Nivat från Genève som har sysslat med Belyj i ett halvt sekel. Andra var purunga och utomordentligt lovande, som Wakana Kono från Tokyo som vågar ta nya grepp på Belyjs prosa.

I anslutning till symposiet ställdes Belyjs målningar ut: försök att i färg och abstrakt form uttrycka antroposofiska meditationsupplevelser. Två nya halvdokumentära filmer kring hans liv och verk visades. En utflykt gjordes till staden Zjeleznodorožnyj, där ett lokalt Belyjmuseum har öppnats (inte långt från det hus i Kutjino, nu försett med minnesplatta, där han bodde under några viktiga Sovjetår). Rysk TV fanns givetvis på plats liksom radiokanalen "Echo Moskvj".

Under ett par decennier har Belyjforskningen varit central inom den västerländska litterära slavistiken. Nu känns det att de ryska forskarna definitivt tar över. En rad volymer med tidigare helt eller delvis okänt Belyjmaterial från arkiven är på väg ut, bl.a. urversionen av hans memoarer, hans s.k. intima självbiografi och hans omfattande brevväxling med Emilij Medtner.

Andrej Belyj har kommit hem...

Magnus Ljunggren.

PÅ NYA PLATSER

- Ludmila Ferm har befordrats till professor i ryska vid Södertörns högskola.
- Birgitta Englund Dimitrova är från den 1 mars 2006 anställd som professor med inriktning på tolkning och översättning vid Tolk- och översättarinstitutet, Stockholms universitet.
- Dorota Tubielewicz Mattsson arbetar fr.o.m. den 1 januari 2006 som universitetsadjunkt i polska vid Institutionen för Öst- och Central-europastudier, Lunds universitet. Hon efterträder Maria Płoszewska-Paulsson, som har avgått

med pension. Läs mer om Dorotas forskning på [<http://www.slav.lu.se/forskning/projects/dorota.html>].

NYA ÖVERSÄTTARUTBILDNINGAR

Under läsåret 2006–2007 ger Tolk- och översättarinstitutet, i samarbete med Slaviska institutionen, Stockholms universitet, en översättarutbildning ryska-svenska. Kursen går på helfart under hela läsåret och ger alltså 40 poäng. Den är främst inriktad på översättning av fackspråk.

Kursen är avsedd både för modersmålstalare av ryska och modersmålstalare av svenska, och studenterna översätter till sitt respektive modermål. Viss undervisning är gemensam för båda grupperna, andra delar är specifika utifrån det valda mål-språket.

Särskild behörighet för kursen är: a) för modersmålstalare av ryska 40 högskolepoäng i ryska (inkl. avklarad fortsättningskurs) eller motsvarande; b) för modersmålstalare av svenska 60 högskolepoäng i ryska (inkl. avklarad påbyggnadskurs) eller motsvarande. Dessutom krävs godkänt antagningsprov.

Mer information och material för ansökan, som ska vara inne senast den 15 april 2006, finns på TÖI:s hemsida: <http://www.tolk.su.se/> eller per telefon 08-16 43 06.

Birgitta Englund Dimitrova

Höstterminen 2006 införs ryska som källspråk vid Översättarprogrammet vid Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. Mer information finns på översättarprogrammets hemsida [<http://www.nordiska.uu.se/utbildning/oversattare/index.htm>]. Sista ansökningsdag är den 15 april 2006.

Per Ambrosiani

NYA BÖCKER

Azbel Schmidt, Morena, *How do you do it anyway?*

A longitudinal study of three translator students

translating from Russian into Swedish (= Stockholm Slavic Studies 30). Stockholm 2005

[<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-713>].

Contribution à l'histoire de la slavistique dans les pays non slaves. Wien 2005. [Särskilt ss. 151–196: Ulla Birgegård, *The history of Slavistics in Sweden*.]

Englund Dimitrova, Birgitta, *Expertise and explicitation in the translation process* (= Benjamins Translation Library 64). Amsterdam/Philadelphia 2005: Benjamins.

Hedin, Tora, *Changing identities. Language variation on Czech television* (= Stockholm Slavic Studies 30). Stockholm 2005

[<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-723>].

Höjdestrand, Tova, *Needed by nobody: homelessness, humiliation, and humanness in post-socialist Russia*. Stockholm 2005

[<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-747>].

Maier, Ingrid, *Verbalrektion in den „Vesti-Kuranty“ (1600–1660). Teil 2: Die präpositionale Rektion* (= Studia Slavica Upsaliensia 45), Uppsala 2006.

Nilsson, Barbro & Ewa Teodorowicz-Hellman (red.), *Studies in lexical semantics. Colours, measures, and mental predicates* (= Stockholm Slavic Papers 11). Stockholm 2005.

[The volume *Studies in Lexical Semantics* contains articles concerning denotations of colours and measures as well as mental predicates, in Polish and in Swedish. The authors are slavists and linguists from Poland and Sweden. The articles are based on papers presented at a conference entitled *Szwedzko-polska konferencja lingwistyczna: semantyka barw, wymiarów i czasowników mentalnych / The Swedish-Polish linguistic conference on the semantics of colour and measure expressions as well as mental verbs*.

The conference, which took place at Stockholm University was arranged in connection with a project dealing with contrastive studies and lexical semantics and promoted by Stockholm University and Warsaw University.]

The present volume is the fourth in the series of the project work. In 1997, the first book was printed: *Nazwy barw i wymiarów / Colour and Measure Terms*, Stockholm. In 2000 and 2003 the second and third volumes appeared (vols. 1 and 2), Warsaw.)

Persson, Gudrun, *Gulag*, Stockholm: SNS 2005.

Teodorowicz-Hellman, Ewa & Jadwiga Wronicz (red.), *W świecie Sacrum/In the world of Sacrum*, (= Stockholm Slavic Papers 10). Stockholm 2005.

[This book is a collection of articles which were presented at a Polish-Swedish conference in May 2004 at the Department of Slavic Languages and Literatures, Stockholm University. The topic of the conference, *In the World of Sacrum*, is a broad subject. This made it possible to approach the subject from many different perspectives, ranging from literary, cultural and anthropological perspectives to philosophical and linguistic ones.]

Tubielewicz Mattsson, Dorota & Janina Gesche (red.), *Przekraczanie granic. Ewie Teodorowicz-Hellman w darze/Gränsöverskridanden. En gåva till Ewa Teodorowicz-Hellman*. Stockholm 2006.

[Festschrift med anledning av prof. Ewa Teodorowicz-Hellmans 60-årsdag. Bidrag av Per-Arne Bodin, Janina och Jörg Gesche, Kazimiera Ingdahl, Ewa Jędrzejko, Mariusz Kalinowski, Stefan Kaszyński och Maria Krysztofiak, Franz-Michael Kirsch, Lars Kleberg, Janusz Korek, Michał Legierski, Sylvia Liseling Nilsson, Magnus Ljunggren, Elisabeth Löfstrand, Leonard Neuger, Barbro Nilsson, Alina Nowicka-Jeżowa, Małgorzata Anna Packalén, Dessislava Stoeva-Holm, Grażyna Barbara Szewczyk, Jolanta Tambor, Dorota Tubielewicz Mattsson, Andrzej Nils Ugglå och Jadwiga Wronicz.]

Varpio, Mirja, *Evangelium Cyrillicum Gothoburgense: a codicological, palaeographical, textological and linguistic study of a Church Slavonic tetraevangel* (= Lund Slavonic Monographs 9). Lund 2005.

NYUTKOMMEN SLAVISK SKÖNLITTERATUR I ÖVERSÄTTNING UNDER 2005

sammanställd av Hans Åkerström, Göteborg

Från kroatiska

Ugrešić, Dubravka, *Smärtans ministerium*. Övers. Đorđe Žarković. Stockholm: Bonniers.

Från polska

Polen berättar: Navelsträngen i jorden. Sexton noveller. Red. Irena Grönberg o. Stefan Ingvarsson. Stockholm: Tranan.

Stasiuk, Andrzej, *Nio*. Övers. Tomas Håkanson. Stockholm: Norstedts.

Tokarczuk, Olga, *Dagbus, nattbus*. Övers. Jan Henrik Swahn. Tollar: Ariel skrifter.

Tryzna, Tomek, *Gå, älska!* [Ny utg.] Övers. Lennart Ilke. Stockholm: Bonniers.

Villqist, Ingmar, *Helvers natt och andra dramer*. Övers. Lennart Ilke. Uppsala: ILKE.

Från ryska

Ajgi, Gennadij, *Veronikas häfte och andra dikter*. Urval, tolkn. Hans Björkegren. Stockholm: Norstedts.

Akunin, Boris, *Särskilda uppdrag. Två fall för Fandorin*. Övers. Magnus Johansson. Stockholm: Norstedts.

Belyj, Andrej, *2:a symfonin*. Övers. Kjell Johansson. Borby: Murbräckan.

Charms, Daniil, *Den fyrbenta kråkan*. Övers. Dmitrij Plax. Malmö: Råmus.

Cypkin, Leonid, *Sommaren i Baden-Baden*. Övers. Kristina Rotkirch. Stockholm: Norstedts.

Gal'ego, Ruben, *Vitt på svart*. Övers. Ola Wallin. Stockholm: Ersatz.

Grigor'ev, Boris, *Med Säpo i hämlarna*. Övers. Katja Efron. Saltsjö-Duvnäs: Efron & dotter.

Kozyrev, Aleksej, *Minus en*. Övers. Lina Petersson. Skellefteå: Ord & visor.

Saltykov-Šcedrin, Michail, *Historien om en stad*. Övers. Stefan Lindgren. Stockholm: Tranan.

Tolstoj, Lev, *Anna Karenina*. Övers. Sigurd Agrell. [Ny utg.] Stockholm: Bonniers.

Volos, Andrej, *Hurramabad*. Övers. Nils Håkanson. Uppsala: Ruin.

Från tjeckiska

Hasek, Jaroslav, *Den tappre soldaten Svejks äventyr under världskriget*. [Revid.] övers. Karin Mossdal. Eslöv: Symposion.

En ny stor korpus över polska språket finns nu tillgänglig på webben. Mer information finns på <http://corpus.ijp-pan.krakow.pl/index.php>.

PA

Vi gratulerar...

EWA TEODOROWICZ-HELLMAN 60 ÅR!

Den andra januari 2006 firade Ewa Teodorowicz-Hellman sin 60-årsdag. Med anledning av födelsedagen överlämnade hennes vänner och kolleger en festskrift med titeln *Przekraczanie granic / Gränsöverskridanden*. I inledningen skriver redaktörerna Dorota Tubielewicz Mattsson och Janina Gesche:

”Litteratur och språk är professor Ewa Teodorowicz-Hellmans stora passion. Hon började sin mångåriga vetenskapliga verksamhet med att forska i polska, tyska och sorbiska. Med tiden breddades hennes intressen med svenska språket och litteraturen. Motto för Ewa Teodorowicz-Hellmans liv är sålunda överskridandet av olika slags gränser: kulturella, språkliga och litterära. Detta gränsöverskridande har i hennes vetenskapliga gärning kommit att innebära en process av att hela och bygga broar mellan kulturer, språk och nationer.

En lång rad av publikationer vittnar om hennes vetenskapliga intresseområden och bredd. Hon har skrivit om så spridda ämnen som Mickiewicz, färgernas semantik, barnlitteratur, translatologi och sorbisk litteratur och kultur. Professor Ewa Teodorowicz-Hellman är också initiativtagaren till flera konferenser som sedan många år utgör en mötesplats för forskare från hela världen som här i Stockholm får möjlighet att utbyta erfarenheter.

En viktig del av hennes verksamhet har alltid varit det didaktiska arbetet. Professor Ewa Teodorowicz-Hellman har skapat en stark och livskraftig polonistik vid Slaviska institutionen på Stockholms universitet. Hon har utbildat flera generationer ungdomar och inspirerat dem med sin kärlek till den polska kulturen. I förhållande till oss – hennes medarbetare – har hon alltid varit inspirerande och hjälpsam.

Med anledning av professor Ewa Teodorowicz-Hellmans födelsedag vill alla hennes vänner, medarbetare och elever uttrycka sin djupa vänskap, tacksamhet och stora beundran för henne som vetenskapskvinna och människa. Nu när vi överlämnar denna bok vill vi framföra våra varmaste gratulationer och lyckönskningar.”

Ewa Teodorowicz-Hellman är författare till böckerna *Polsk-svenska litterära möten. Tema barnlitteratur* (1999), *«Pan Tadeusz» w szwedzkich przekładach* (2001), *Polsko-szwedzkie kontakty literackie* (2004). Hon har varit redaktör eller medredaktör till flera vetenskapliga publikationer: *Colour and measure terms* (1997), *Adam Mickiewicz. En minnesbok...* (1998), *Kvinnan i polska språket* (2001), *Wizerunki mężczyzny w języku i literaturze polskiej / Images of Man in Polish Language and Literatures* (2003), *Lexical semantics* (2005), *W świecie sacrum / In the World of Sacrum* (2005). Hon är dessutom författare till över 70 vetenskapliga artiklar publicerade i polska, svenska, tyska och engelska vetenskapliga tidskrifter och samlingsvolymmer. År 2005 fick Ewa Teodo-

rowicz Hellman Warszawa universitetets orden för sin vetenskapliga verksamhet och för spridning av kunskap om polska språket och litteraturen utomlands.

NYUTKOMMEN BIBLIOGRAFI

Hans Åkerström har just utkommit med en drygt 300-sidig ”Bibliografi över polsk skönlitteratur översatt till svenska” (Göteborg 2006). Det är fråga om en kraftigt utvidgad version av två tidigare upplagor av samma volym från 1972 och 1999.

Nu kan det konstateras att de polska författare som finns representerade på svenska med flest verkstitlar – inte oväntat – är de båda sentida Nobelpristagarna och poeterna Czesław Miłosz och Wisława Szymborska. (Här står den lovprisade Anders Bodegård för de flesta bidragen.) Av de båda äldre polska Nobelpristagarna – tillika prosaister – är Henryk Sienkiewicz ganska brett översatt medan Władysław Reymont är något mindre företrädd på svenska. (Här var det den smått legendariska Ellen We(st)er som gjorde väsentliga insatser.)

Något överraskande återfinner man bland översättarna namn som Sigurd Agrell och Sven Stolpe (som båda gått via tyskan). Alldeles påfallande är att flera svenska poeter, med och utan sakkunnig hjälp, gett sig på att överföra polska kolleger till sitt modersmål: Erik Lindegren, Göran Palm, Gunnar Harding och Agneta Pleijel.

I bibliografin finns också historiska och litteraturvetenskapliga arbeten upptagna – i den mån de har ”skönlitterär form”. Tidsspannet är 1834–2005.

Magnus Ljunggren.

STYRELSENS KONTAKTADRESSER

Per Ambrosiani, Institutionen för moderna språk/ryska, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Tel. 090-786 76 40, e-post Per.Ambrosiani@ryska.umu.se (ordförande).

Birgitta Englund Dimitrova, Tolk- och översättarinstitutet, 106 91 Stockholm. Tel. 08-16 14 83, e-post Birgitta.Englund@tolk.su.se (vice ordförande).

Barbara Törnquist-Plewa, Institutionen för Öst- och Centraleuropastudier, Box 201, 221 00 Lund. Tel. 046-222 83 79, e-post barbara.tornquist-plewa@slav.lu.se (sekreterare).

Magnus Ljunggren, Slaviska institutionen, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg. Tel. 031-773 18 25, e-post Magnus.Ljunggren@slav.gu.se (kassör).

Małgorzata Anna Packalén, Institutionen för moderna språk, Uppsala universitet, Box 527, 751 20 Uppsala. Tel. 018-471 12 96, e-post anna.packalen@moderna.uu.se.

Kerstin Olofsson, Institutionen för språk och kultur, Södertörns högskola, 141 89 Huddinge. Tel. 08-608 41 83, e-post kerstin.olofsson@sh.se.

Plusgirokonto: 82 86 32-0, Svenska slavistförbundet

Svenska slavistförbundet: <http://www.mos.umu.se/ryska/ssf/start.htm>

Nyhetsbrevet: <http://www.mos.umu.se/ryska/ssf/nyhetsbrev.htm>

Nordiska slavistförbundet: <http://foreninger.uio.no/nsf>

Scando-Slavica: <http://www.hf.uio.no/east/bulg/scsl>, <http://www.tandf.no/scando-slavica>

Varmt tack till alla som har bidragit till detta nummer av nyhetsbrevet!

B Föreningsbrev

Plats för
frimärke

Svenska slavistförbundet
c/o Per Ambrosiani
Institutionen för moderna språk/ryska
Umeå universitet
901 87 Umeå